Lieta Nr. A 42 05618 11
Lietvedības Nr. A 02251-12/24

S P R I E D U M S
L a t v i j a s t a u t a s v ā r d ā

Rīgā 2012.gada 8.martā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese K.Jandava,

piedaloties pieteicējam *V.N.* un pieteicēja pārstāvim *E.N.*,
atbildētājas – Babītes novada pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes – Babītes novada pašvaldības domes pārstāvim *J.Š.*,
trešajai personai *I.K.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu *V.N.* pieteikumā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru Babītes novada pašvaldības dome anulētu ziņas par *I.K.* deklarēto dzīvesvietu adresē */adrese/*.

A p r a k s t o š ā d a ļ a

[1] *V.N.* ar 2011.gada 10.maija iesniegumu un *D.J.* ar 2011.gada 31.maija iesniegumu vērsās Babītes novada pašvaldības domē ar lūgumu anulēt ziņas par *I.K.* deklarēto dzīvesvietu viņiem piederošajā kopīpašumā */adrese/*.

Ar Babītes novada pašvaldības domes (turpmāk arī – atbildētāja) 2011.gada 22.jūnija lēmumu (sēdes protokola izraksts Nr. 10 1.§) nolemts atteikt anulēt ziņas par *I.K.* deklarēto dzīvesvietu viņiem piederošajā kopīpašumā */adrese/* (turpmāk arī – Lēmums).

[2] 2011.gada 25.jūlijā Administratīvajā rajona tiesā saņemts *V.N.* (turpmāk arī – pieteicējs) pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru Babītes novada pašvaldības dome anulētu ziņas par *I.K.* (turpmāk arī – trešā persona) deklarēto dzīvesvietu adresē */adrese/*.

Pieteicējs pieteikumā norāda, ka trešās personas dzīvesvieta ir palīgēkā, kura atrodas uz zemesgabala */adrese/*, ir avārijas stāvoklī un nav piemērota dzīvošanai. Ar trešo personu noslēgtais īres līgums ir izbeidzies 1998.gada 1.jūnijā bez īrnieka tiesībām līgumu pagarināt, līdz ar to trešajai personai nav tiesiska pamata dzīvot deklarētajā dzīvesvietā. Ņemot vērā minēto, kā arī saskaņā ar Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 3.panta otro daļu un 12.panta pirmās daļas 2.punktu atbildētājai nebija tiesību atteikt trešās personas deklarētās dzīvesvietas ziņu anulēšanu.

[3] Trešā persona *I.K.* tiesā iesniegtajā rakstveida paskaidrojumā norāda, ka minētajā adresē dzīvo jau vairāk kā piecdesmit gadus un citas vietas, kur dzīvot viņam nav.

[4] Atbildētāju pārstāvošā iestāde Babītes novada pašvaldības dome tiesā iesniegtajā rakstveida paskaidrojumā norāda, ka pieteikums ir nepamatots un noraidāms uz Lēmumā minēto argumentu pamata.

[4.1] Papildus atbildētāja paskaidro, ka, atbilstoši Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 2.panta otrajā daļā noteiktajam, dzīvesvietas deklarēšanas fakts pats par sevi

nerada civiltiesiskas saistības, līdz ar to ziņu par trešās personas deklarēto dzīvesvietu anulēšana neradīs tiesisku priekšnoteikumu trešās personas izlikšanai no šobrīd viņa lietošanā esošajām telpām.

[4.2] Trešā persona ir Babītes novada pašvaldības Sociālā dienesta klients un viņam atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem tiek piešķirti atbilstoši sociālie pabalsti. Atbildētāja atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam uzskata, ka, lai tā varētu sniegt materiālo atbalstu trešajai personai, ziņas par trešās personas deklarēto dzīvesvietu nav anulējamas, jo tiesiski palīdzēt personai iespējams vienīgi tad, ja persona konkrētai pašvaldībai piesaistīta ar deklarēto dzīvesvietu.

[5] Pieteicējs tiesas sēdē uzturēja pieteikumā ietverto prasījumu, balstoties uz pieteikumā minētajiem argumentiem.

Papildus pieteicējs norādīja, ka pēc īres līguma termiņa beigām trešā persona nav maksājusi par telpām un pirms četriem gadiem pieteicējs arī nomaksāja elektrības parādu, pēc kā elektrība tik atslēgta.

[6] Atbildētājas pārstāvis tiesas sēdē neatzina pieteikumā ietverto prasījumu, pamatojoties uz Lēmumā un rakstveida paskaidrojumā norādītajiem argumentiem.

Papildus atbildētājas pārstāvis norādīja, ka maz ticams, ka trešā persona atstās aizņemtās telpas, līdz ar to uzskata, ka šo strīdu vispirms vajadzētu risināt civiltiesiskā kārtībā.

[7] Trešā persona tiesas sēdē sniedza paskaidrojumus, ka šajā mājā dzīvo kopš sešu gadu vecuma. Papildus norādīja, ka atzīst, ka viņam nav juridiskas tiesības dzīvot šajās telpās un aizietu no šīs mājas, bet nav kur iet.

Motīvu daļa

[8] Tiesa, pārbaudot lietas materiālus un noklausoties pieteicējas, atbildētājas pārstāvja un trešo personu paskaidrojumus atzīst, ka pieteikums ir noraidāms.

[9] Tiesa konstatē šādus faktiskos apstākļus:

[9.1] Pieteicējs 2011.gada 10.maijā un kopīpašniece *D.J.* 2011.gada 31.maijā ar iesniegumu vērsās Babītes novada pašvaldības domē ar lūgumu anulēt ziņas par *I.K.* deklarēto dzīvesvietu viņiem piederošajā kopīpašumā */adrese/ (lietas 15., 16.lapa)*. Kā apliecina zemesgrāmatu apliecība, pieteicējam pieder ½ domājamā daļa no kopīpašuma ar nosaukumu */Nosaukums/*, Salas pagasts, Rīgas rajons no 2005.gada 11.maija *(lietas 17.lapa)*;

[9.2] Babītes novada pašvaldības dome 2011.gada 22.jūnijā pieņēma lēmumu (sēdes protokola izraksts Nr. 10 1.§) atteikt anulēt ziņas par *I.K.* deklarēto dzīvesvietu viņiem piederošajā kopīpašumā */adrese/ (lietas 5., 6.lapa*), kuru pieteicējs ir pārsūdzējis tiesā *(lietas 3.lapa);*

[9.3] Kā liecina trešās personas *I.K.* paskaidrojumi un sniegtā informācija tiesas sēdē, viņš šajā mājā dzīvo kopš sešu gadu vecuma jau 50 gadus. Sākumā māja bijusi sabrukusi, bet tad kolhoza laikā tika uztaisīts remonts *(lietas 30.,42.lapa).* Kā liecina Babītes novada pašvaldības izsniegtā izziņa, trešā persona ir deklarējusi dzīvesvietu minētajā adresē no 1991.gada 30.septembra *(lietas 41.lapa)*;

[9.4] 2002.gada 26.jūnijā uz minēto īpašumu ir reģistrētas īpašuma tiesības *G.N.* un *L.Š.* uz, cita starpā, 1991.gada 15.oktobra Rīgas rajona TDP Izpildkomitejas lēmuma

Nr.109 pamata *(lietas 17.lapa)*. 1993.gada 1.jūnijā *G.N.* ir noslēdzis telpu īres līgumu ar *I.K.* par dzīvojamās platības 38 m^2 un pagraba 31, 8 m^2 izīrēšanu līdz 1998.gada 1.jūnijam *(lietas 18., 19.lapa)*. Pēc līguma termiņa izbeigšanās trešā persona ir turpinājusi dzīvot minētajā īpašumā;

[9.5] Kā liecina 2011.gada 11.maijā sastādītais Babītes novada pašvaldības sociālā dienesta sastādītais akts, trešā persona dzīvo pieteicējam piederošā mājā, kurā ir viena istaba, virtuve, 2 koridori. Elektrība ir atslēgta aptuveni 4 gadus, māja bez ērtībām (akas ūdens, malkas apkure, tualete ārā), sadzīves apstākļi pieticīgi. Māja katastrofālā stāvoklī *(lietas 22.lapa)*. Kā apliecināja pieteicējs pašvaldībai iesniegtajā iesniegumā un tiesas sēdē, māja ir avārijas stāvoklī un tā steidzami ir jānojauc *(lietas 15.,43.lapa)*.

[9.6] Babītes novada pašvaldības sociālais dienests 2011.gada 8.decembrī *I.K.* ir piešķīris trūcīgas ģimenes (personas) statusu uz laiku no 2011.gada 1.decembra līdz 2012.gada 31.maijam *(lietas 40.lapa);*

[9.7] Trešā persona *I.K.* tiesai sniegtajos paskaidrojumos ir apliecinājis, ka juridiski neko neiebilst un ir ar mieru atbrīvot šīs telpas, taču viņam nav kur palikt *(lietas 30., 42.lapa)*.

[10] Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmajā daļā sniegts izsmeļošs uzskaitījums gadījumiem, kādos iestādei ir tiesības anulēt ziņas par personas deklarēto dzīvesvietu, un tas nevar tikt tulkots paplašināti. Proti, ziņas par deklarēto dzīvesvietu anulē tikai gadījumā, ja: 1) dzīvesvietas deklarētājs vai viņa likumiskais pārstāvis, vai dzīvesvietas deklarētāja vai viņa pārstāvja pilnvarota persona, deklarējot dzīvesvietu, sniegusi nepatiesas ziņas; 2) attiecīgajai personai nav tiesiska pamata dzīvot deklarētajā dzīvesvietā.

Pieteicējs uzskata, ka ziņas par *I.K.* deklarēto dzīves vietu anulējamas saskaņā ar minētā likuma 12.panta pirmās daļas 2.punktu, jo trešajai personai nav tiesiska pamata dzīvot deklarētajā dzīvesvietā. Līdz ar to pieteicēja prasījums konkrētajā lietā ir par administratīvā akta izdošanu par ziņu par *I.K.* deklarētās dzīves vietas anulēšanu.

[11] Kā liecina lietā esošie materiāli, *I.K.* dzīvo mājā, kas pieder pieteicējam no 2005.gada, jau 50 gadus un ir deklarēts minētajā adresē no 1991.gada 30.septembra *(lietas 30., 41.lapa)*. Dzīvesvietas deklarēšanas likums stājās spēkā 2003.gada 1.jūlijā. Tādējādi ziņas par *I.K.* dzīvesvietu deklarētas pirms Dzīvesvietas deklarēšanas likuma spēkā stāšanās. Dzīvesvietas deklarēšanas likuma pārejas noteikumu 1.punkts noteic, ka atzīme, kas par personas reģistrāciju dzīvesvietā līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai izdarīta Latvijas pilsoņa pasē, Latvijas nepilsoņa pasē, bezvalstnieka personu apliecinošā dokumentā, bēgļa personu apliecinošā dokumentā vai citā Latvijā derīgā personu apliecinošā dokumentā un reģistrēta Iedzīvotāju reģistrā, uzskatāma par dzīvesvietas pirmreizējo deklarāciju līdz laikam, kad persona deklarē citu dzīvesvietu šajā likumā noteiktajā kārtībā.

Pirms Dzīvesvietas deklarēšanas likuma spēkā bija Ministru kabineta noteikumi „Iedzīvotāju pierakstīšanas un izrakstīšanas noteikumi Latvijas Republikā", kas apstiprināti ar Latvijas Republikas Ministru padomes 1993.gada 12.februāra lēmumu Nr.76. To 2.punkts noteica, ka visām personām, kuras dzīvo Latvijas Republikā vai ierodas no citām valstīm uz laiku, ilgāku par trīs mēnešiem, obligāti jāpierakstās dzīvesvietā. Savukārt uz *I.K.* pieraksta brīdi 1991.gada 30.septembrī spēkā bija 1974.gada 10.novembra lēmums Nr.613 „Par dažiem pilsoņu pierakstīšanas noteikumiem", kas arī paredzēja personu obligāto pierakstu dzīvesvietā. Tātad iepriekš tiesību normās regulētā „pierakstīšana", kas vienlaicīgi prezumēja tiesisko pamatu personai lietot konkrētās dzīvojamās telpas, vienlaicīgi atzīstama arī par ziņu iekļaušanu par personas deklarēto dzīvesvietu.

Līdz ar to iepriekšējais pieraksts prezumēja tiesisko pamatu lietot konkrētās dzīvojamās telpas jeb prezumēja viņam tiesisko pamatu dzīvot deklarētajā dzīvesvietā (*sk. Krauze R. Par dzīvojamo telpu īri. Likums ar komentāriem. Trešais papildinātais izdevums. Tiesu namu aģentūra, Rīga, 2006, 43.lpp.*).

[12] Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 3.panta otrā daļa noteic, ka personai ir tiesisks pamats apmesties uz dzīvi noteiktā nekustamā īpašumā, ja tai pieder šis nekustamais īpašums, attiecībā uz to ir noslēgts īres vai nomas līgums vai šā īpašuma lietošanas tiesības tā ieguvusi uz laulības, radniecības, svainības vai cita likumiska vai līgumiska pamata.

Senāta judikatūrā norādīts, ka iestādei un administratīvajai tiesai ir jāpārbauda: 1) vai personai pieder nekustamais īpašums, kurā deklarēta dzīvesvieta; 2) vai persona atrodas īres vai nomas vai cita veida līguma, piemēram, uztura līguma, tiesiskajās attiecībās ar izīrētāju vai iznomātāju; 3) vai persona lieto nekustamo īpašumu uz laulības, radniecības, svainības pamata; 4) vai persona lieto nekustamo īpašumu uz likuma pamata.

Pārbaudot personas tiesisko pamatu dzīvot deklarētajā dzīvesvietā, iestādei un tiesai neizbēgami ir jāsaskaras ar civiltiesiskajām attiecībām (īpašuma, īres u.tml.), jo tikai tās var radīt personai subjektīvas tiesības dzīvot dzīvesvietā. Iestādei un tiesai ir pienākums šādas attiecības arī analizēt, bet vienīgi no to spēkā esības viedokļa, neieslīgstot apstākļos, kas skar tiesisko attiecību iegūšanu, grozīšanu vai izbeigšanu, jo saskaņā ar Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 2.panta otro daļu dzīvesvietas deklarēšanas fakts pats par sevi nerada civiltiesiskas saistības (*sk. Senāta 2011.gada 15.decembra lēmuma lietā Nr. SKA-1015/20118.punktu*).

Kā tiesa secināja iepriekš [11], Babītes novada pašvaldības izsniegtā izziņa apliecina, ka *I.K.* ir deklarējis dzīvesvietu minētajā adresē no 1991.gada 30.septembra. Lietā nav strīda par to, ka arī pirms 1993.gada 1.jūnija, kad tika noslēgts īres līgums, *I.K.* dzīvoja un bija „pierakstīts" minētajā adresē. *I.K.* turpināja dzīvot un bija „pierakstīts" minētajā īpašumā arī pēc 1998.gada 1.jūnija, kad izbeidzās īres līguma termiņš *(lietas 18., 19.lapa)*. Ņemot vērā faktu, ka *I.K.* bija „pierakstīts" minētajā dzīvesvietā jau kopš 1991.gada un no tā izrietošo dzīvojamo telpu lietošanas tiesiskā pamata prezumpciju, kā arī ilgstošo *I.K.* uzturēšanās laiku minētajā adresē (pēc paša paskaidrojumiem 50 gadus), kas varēja būt par pamatu faktisko īres attiecību izveidošanai, tiesai nav pamata anulēt ziņas par *I.K.* minētajā dzīvesvietas adresē.

[13] Tiesa no pieteikuma būtības secina, ka pieteicējs vēlas, lai ziņas par deklarēto dzīvesvietu par *I.K.* tiktu anulētas, lai viņš pēc tam varētu lūgt atbrīvot pieteicējam piederošās telpas, jo tās ir avārijas stāvoklī.

Taču tiesa norāda, ka dzīvesvietas deklarēšana vai nedeklarēšana (ziņu par deklarēto dzīvesvietu anulēšana) nekādi neietekmē nekustamā īpašuma lietošanas tiesības, proti, minētās darbības nedz rada, nedz arī izbeidz tās (*Senāta 2008.gada 14.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-31/2008 12.punkts*).

Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 3.panta pirmā daļa noteic, ka dzīvesvieta ir jebkura personas brīvi izraudzīta ar nekustamo īpašumu saistīta vieta (ar adresi), kurā persona labprātīgi apmetusies ar tieši vai klusējot izteiktu nodomu tur dzīvot, kurā dzīvot tai ir tiesisks pamats un kuru šī persona atzīst par vietu, kur tā sasniedzama tiesiskajās attiecībās ar valsti un pašvaldību.

Senāta judikatūrā ir atzīts, ka dzīvesvietas deklarēšanas jēga atbilstoši minētā likuma 3.panta pirmajai daļai ir nodrošināt, lai valstij būtu zināma adrese, kurā persona ir sasniedzama tiesiskajās attiecībās ar valsti un pašvaldību. Līdz ar to reģistrētajām ziņām par personas dzīvesvietu maksimāli jāatbilst reālajai situācijai (*sk. Senāta*

2008.gada 14.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-31/2008 12.punktu, Senāta rīcības sēdes 2011.gada 9.jūnija lēmuma lietā Nr.SKA-512/2011 7.punktu).

Līdz ar to Dzīvesvietas deklarēšanas likuma mērķis šajā gadījumā ir sasniegts, jo *I.K.* ir sasniedzams tiesiskajās attiecībās ar valsti un pašvaldību. Taču lietā ir strīds par dzīvojamās mājas lietošanas tiesībām.

[14] Senāts ir norādījis, ka saskaņā ar Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 2.panta otro daļu dzīvesvietas deklarēšanas fakts pats par sevi nerada civiltiesiskas saistības. Senāts arī atzinis, ka nesaskata tiesiskus šķēršļus lūgumam anulēt ziņas, pamatojoties uz Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmās daļas 2.punktu, ja tiktu atzīts, ka personai nav tiesiska pamata dzīvot deklarētajā dzīvesvietā. Jautājums par to, vai personai ir tiesisks pamats dzīvot deklarētajā dzīvesvietā, ir risināms civilprocesuālā kārtībā (*sk. Senāta 2007.gada 8.marta sprieduma lietā SKA-212/2007 11.punktu*).

Līdz ar to, ja pieteicējs vēlas, lai telpas tiktu atbrīvotas un viņš nevar vienoties par to ar *I.K.* labprātīgi, tad minētais jautājums ir risināms civilprocesuālā kārtībā. Tiesa secina, ka *I.K.* ir atzinis, ka juridisku tiesību viņam nav un viņš labprātīgi atbrīvotu telpas, ja būtu iespēja dzīvot citā vietā. Taču tajā pašā laikā *I.K.* faktiski nav atbrīvojis pieteicējam piederošās telpas, tādēļ tiesa atzīst, ka lietā pastāv strīds par dzīvojamās telpas lietošanas tiesībām.

[15] Tiesa norāda, ka likuma „Par dzīvojamo telpu īri" $36.^1$ pants paredz pašvaldības pienākumu sniegt palīdzību noteiktu kategoriju personām, kuras likumā noteiktajos gadījumos (ar tiesas spriedumu) tiek izliktas no dzīvojamām telpām.

Likums „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" un likums „Par sociālajiem dzīvokļiem un sociālajām dzīvojamām mājām" arī paredz pašvaldības pienākumu sniegt palīdzību noteiktām iedzīvotāju kategorijām dzīvokļa jautājumu risināšanā. Līdz ar to tiesa norāda, ka *I.K.* ir tiesības vērsties pašvaldībā ar lūgumu sniegt palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā. Ja *I.K.* jau ir vērsies ar iesniegumu un lūdzis palīdzību dzīvokļa jautājuma risināšanā, pašvaldības pienākums ir iespēju robežās saskaņā ar likumu sniegt palīdzību.

[16] Ievērojot minēto, tiesa atzīst, ka atbildētāja Lēmums ir pamatots un tiesisks. Savukārt jautājums par dzīvojamās telpas lietošanas tiesībām ir risināms civilprocesuālā kārtībā.

Vērtējot prasījumu par pieteicējam labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru atbildētāja anulētu ziņas par *I.K.* deklarēto dzīvesvietu adresē */adrese/,* tiesa nav konstatējusi priekšnoteikumus šāda pieteicējam labvēlīga administratīvā akta izdošanai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu un 289.-291.pantu, tiesa

nosprieda:

noraidīt *V.N.* pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru Babītes novada pašvaldības dome anulētu ziņas par *I.K.* deklarēto dzīvesvietu adresē */adrese/*

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā 20 dienu laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Spriedums sastādīts 2012.gada 8.martā.

Tiesnese K.Jandava